

Oponentský posudek na bakalářskou esej

Martina Mlynářová, Genderové stereotypy v Poradně dětského zábavního portálu Alík, Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Praha 2010, 84 stran textu včetně příloh.

Obsáhlá a tématicky aktuální bakalářská práce Martiny Mlynářové se vedle úvodu a závěru člení na dva (dále detailně strukturované) základní bloky – část teoretickou (s. 7-42) a část metodologickou (s. 43-64). V úvodu autorka vymezuje „svoje téma“ (Vymezení tématu, volba tématu- s. 4-6) a předkládá čtenáři přehlednou formou následující strukturu bakalářské eseje. Při volbě tématu se M. Mlynářová inspirovala svou seminární prací (Gender v jazyce. Analýza dětských zábavních portálů – korektnost vyjadřování a zobrazování vzhledem k udržování genderových stereotypů.) a rozhodla se tuto problematiku „detailněji zpracovat a nahlédnout ze třech základních hledisek: z hlediska kulturních mediálních studií, z hlediska sociologie –respektive genderových studií- a konečně z hlediska sémiotiky“. A zvolila si -ku prospěchu věci- tentokrát analýzu pouze jednoho portálu, a to dětského zábavního portálu Alík, a to z důvodu, aby podle jejích slov mohla „mnohem podrobněji sledovat a popsat vyskytující se znaky a tendence genderové stereotypizace a následně vyvodit ze získaných dat konkrétní závěry“.

V teoretické části své bakalářské práce se autorka soustředila na tři roviny. V prvním oddíle se jednalo především o mediální prostředky (Média jako instituce, Recepce mediálních dělení), ale pozornost věnovala i teoretickým nástrojům analýzy genderu v médiích. Druhý oddíl byl v širokém záběru zaměřen na gender, genderová studia, feministické teorie, sociální konstrukci reality, teorie socializačního procesu, roli médií v procesu genderové socializace, genderovou ne/vyváženost a genderovou polarizaci. Třetí oddíl sledoval především jazyk jako nástroj genderové stereotypizace a nekorektního vyjadřování.

V zpracované metodologické části bakalářské eseje Martina Mlynářová nejprve charakterizovala svou výzkumnou strategii, přičemž mimo jiné zdůraznila, že analýza dětských dotazů otevírá prostor pro nahlédnutí dětské genderové identity jakožto sociálně konstruované struktury chování, jednání a uvažování. Dále představila dětský zábavní portál Alík a Poradnu (Alík radí dětem) jako jednu z jeho sekcí. V kapitole 3.1.2 se soustředila na stanovení výzkumného problému a metodologická východiska a uvedla, že „výzkum je zaměřen na tématickou a obsahovou diferenciaci a četnost výskytu dotazů, problémů či obav dle genderu a na jazykové prostředky a formu vyjadřování/zobrazování s ohledem na formování dětské genderové identity“. V tomto ohledu se jednalo o první úroveň analýzy, druhá úroveň se zaměřila na obsah sdělení autorů/ek a odborníků/ic, kteří/é poskytují v rámci Poradny rady dětem. V této souvislosti autorka uvedla, že po vyhodnocení zjištěných dat bude „schopna zodpovědět otázku, zda-li se témata a obsah dětských dotazů a obav směřujících do Poradny liší s ohledem na gender...“ a „dále bude možné upozornit na vysledované (nejčastější) formy genderové stereotypizace, případně na genderovou polarizaci skrytou ve vyjadřování členů/ek týmu Poradny“.

Vlastní obsahovou analýzu, kterou lze považovat za stěžejní část bakalářské eseje, založila autorka na početném vzorku 800 dětských dotazů a 800 odpovědí na ně, tj. sto dotazů a sto odpovědí v každé z osmi zvolených rubrik (Holky a láska, Kluci a láska, Moje tělo – holky, Moje tělo – kluci, Moje tělo – váha, Milování, Povolání a Násilí). Postup jednotlivých kroků v rámci analýzy Martina Mlynářová přehledně popsala a zahrnula do bakalářské práce

(Přílohy s. 70-84) i kódovací knihu se seznamem kódovacích jednotek. V průběhu analýzy se pohybovala důsledně ve dvou vytyčených rovinách a sledovala na jedné straně výskyt konkrétních dětmi dotazovaných témat s ohledem na gender (3.1.4.1 s.47-58) a na druhé straně výskyt genderových stereotypů a konstruktů v reakcích týmu Poradny (3.1.4.2 s.58-63). Shodně jako u teoretické části i metodologický blok autorka krátce shrnula a uvedla do souvztažnosti s blokem předchozím.

V krátkém závěru Martina Mlynářová konstatovala, že z provedené analýzy vyplývá, „že jak v dětských dotazech, tak v autorských odpovědích se genderové konstrukty a stereotypy hojně objevují“. Dále uvedla, že její vstupní předpoklady se z velké části potvrdily, nikoliv ovšem v celém rozsahu, nicméně „optická skla genderu v naší společnosti bezpochyby fungují“.

Bakalářská esej Martiny Mlynářové náleží bezesporu k těm cílevědomým pracím, které vycházejí z dlouhodobého zájmu o sledovanou tematiku. A tomu odpovídá i velmi dobrý výsledek. Esej je založena na široké základně odborné literatury (včetně řady zahraničních titulů) a tomu odpovídá i zpracování analytické části. Formální i jazyková (až na drobnosti jako např. opakovaně užívané „vycpávky“ typu „jak již bylo řečeno“) stránka je na slušné úrovni. Za určitý, spíše formální nedostatek, lze označit absenci jednoznačně vytyčeného cíle bakalářské práce, který se v podstatě skrývá jednak v úvodním vymezení tématu a jednak v kapitole 3.1.2 „Stanovení výzkumného problému a metodologických východisek“ v metodologické části práce. Ve věcné rovině pak spolu nekoresponduje vymezení vzorku na s. 43 jako „volba určitého vhodného vzorku“ a konstatování na s. 46 „vzorek byl zvolen náhodně“.

Celkově se bakalářská esej Martiny Mlynářové řadí jednoznačně k té lepší části závěrečných studentských prací, autorka prokázala, že si dovede vytyčit téma a umí k nastíněnému problému pracovat s literaturou a shromáždit data potřebná k analýze, stejně jako formulovat odpovídající závěry. Předložená bakalářská esej splňuje požadavky, které jsou na tento typ prací kladeny a navrhuji ji proto k obhajovacímu řízení. Ve výsledném hodnocení se přikláním -podle průběhu obhajoby- k výsledku výborně.

7.3.2010

Miloslava Turková
